

5. Політичні орієнтації та електоральна поведінка в умовах формування політичної системи незалежної України // Нове покоління незалежної України (1991-2001 роки): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2001 року). - Розділ IX.- Київ, 2002. – С. 140 – 156.
6. Реалізація державної молодіжної політики в Україні: Досвід. Здобутки. Невирішені проблеми // Нове покоління незалежної України (1991-2001 роки): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2001 року). – Розділ XI. - Київ, 2002. – С.179 – 220.
7. Рябінін Є. Регіональна політика як спосіб запобігання міжнаціональним конфліктам / Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К.: Український центр політичного менеджменту, 2009. – Вип. 18. – С. 240-248.
8. Соціально-економічне становище української молоді // Про становище молоді в Україні: (Щодо підтримки молоді сім'ї, посилення соціального захисту дітей та молоді у 2001-2006 роках): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України / Т.В. Безулік, А.І. Білий, Є.І. Бородін та ін. – К.: Гопак, 2006. – С. 33-131.
9. Спосіб життя української молоді // Про становище молоді в Україні: (Щодо підтримки молоді сім'ї, посилення соціального захисту дітей та молоді у 2001-2006 роках): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України / Т.В.Безулік, А.І. Білий, Є.І. Бородін та ін. – К.: Гопак, 2006. – С. 131-184.
10. Становлення та тенденції розвитку громадських молодіжних і дитячих об'єднань на сучасному етапі // Нове покоління незалежної України (1991-2001 роки): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2001 року).- Розділ X.- Київ, 2002. – С. 157 – 178.

УДК 316.728

Заріцька Н.Ю.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, факультет соціології, аспірантка

ДАУНШИФТІНГ: УКРАЇНСЬКИЙ ВАРІАНТ

У статті розглядаються причини виникнення та феноменальна специфіка дауншифтингу як стилю життя у сучасному суспільстві, презентуються результати емпіричної ідентифікації дауншифтингу в українському суспільстві за допомогою кейс-стаді стилезжиттєвих практик дауншифтерів.

Ключові слова: дауншифтинг, стиль життя, стилезжиттєві практики, різкі добровільні зміни.

В статье рассматриваются причины возникновения и феноменальная специфика дауншифтинга как стиля жизни в современном обществе, представляются результаты эмпирической идентификации дауншифтинга в украинском обществе с помощью кейс-стади стилезжизненных практик дауншифтеров.

Ключевые слова: дауншифтинг, стиль жизни, стилезжизненные практики, резкие добровольные изменения.

The reasons and phenomenal specificity of downshifting as lifestyle in contemporary society is considered in this article. Also this article presents case-study results of empirical identification of the downshifter's lifestyle practices in Ukrainian society.

Keywords: downshifting, lifestyle, lifestyle practices, voluntary sea change.

Актуальність дослідження. Перші згадки про дауншифтинг почали з'являтися у західних засобах масової інформації у 1990-х рр., в цей же час почала зростати популярність дауншифтингу серед населення розвинених країн. Дауншифтинг (англ. downshifting - перемикання автомобіля на більш

низьку передачу, також уповільнення або ослаблення якогось процесу) означає життєву позицію «життя заради себе», «відмови від чужих цілей» [1]. Ті, хто зараховують себе до дауншифтерів схильні відмовлятися від прагнення до пропагованих загальноприйнятих благ, на зразок, постійного збільшення матеріального добробуту, кар'єрного росту тощо, натомість орієнтуючись на життя заради себе і/або родини. Тобто, це різкі добровільні зміни соціального статусу, відмова від конвенціональних благ та престижу на користь індивідуального комфорту.

Дауншифтинг - дуже новий і дуже спірний термін. Автором терміну вважається Джеральд Селент, керівник нью-йоркського Інституту з вивчення трендів (Trends Research Institute), який вперше вжив його у 1994 р. Дауншифтинг є характерним здебільшого для розвинутих країн Америки, Європи, Австралії. Проте останнім часом він почав поширюватися і на пострадянському просторі, зокрема і в Україні, хоча певна річ не в таких масштабах як на Заході. Говорити про високий ступінь розробленості даної проблеми не доводиться дослідження, адже навіть назва варіюється від країни до країни. Так, у Європі більше поширений термін «дауншифтинг» (downshifting), у США - «добровільна простота» (voluntary simplicity, simple living), а в Австралії - «різка зміна» (sea change).

Метою даної статті є концептуалізація дауншифтингу як альтернативних стилей життєвих практик у сучасному українському суспільстві. Отже, дауншифтинг є стилем життя людей, які прагнуть до простоти, щоб вирватися з режиму «щурячих перегонів» за матеріальними благами і скоротити «стрес та викликаний ним психологічний дискомфорт», зазначає американський дослідник М.Нельсон [2, с.142]. Уповільнення темпу життя і змістовне проведення часу без марнотратного витрачання грошей є одними з основних принципів дауншифтингу, вважає Н.Леві. Іншим принципом є прагнення насолоджуватись відпочинком у компанії інших людей, особливо близьких [3, с.177-178].

Австралійські дослідники К.Гамільтон та Е.Мейл, розглядають дауншифтинг як добровільні, довгострокові зміни у житті людини, засновані на зменшенні значущості доходів. На їх думку, дауншифтинг визначається через співвідношення «робота - життя» і може бути реалізований багатьма способами. Вони виділяють такі способи як: перехід на менш оплачувану роботу, скорочення робочих годин, звільнення з оплачуваної посади, зміна виду діяльності, повернення до навчання тощо [4].

Інший підхід, що помітно відрізняється від підходу австралійських вчених, пропонує А.Етціоні, він розглядає дауншифтинг як процес зміни культури споживання, духовну революцію, у тому числі у вигляді відмови від економічних благ, відходу від матеріалістичних цінностей; стиль життя, заснований на балансі життєвих і духовних потреб [5, с.623]. Оскільки дауншифтинг принципово ґрунтується на основі незадоволеності умовами і наслідками умов роботи, зауважує Дж.Шор [6, с.76], то найбільш поширеною формою дауншифтингу є зміна роботи на таку, яка зменшує кількість доходу. Філософія «працювати, щоб жити» замінює домінуючу ідеологію «жити, щоб працювати». Дауншифтинг сприяє пошуку оптимального балансу між роботою і дозвіллям,

стверджує С.Джуні, і фокусуванню на життєвих цілях самореалізації і побудови стосунків замість всепоглинаючого прагнення до економічного успіху [7, с.69].

Якщо говорити про причини дауншифтингу, то домінуючою причиною обрання такого стилю життя є бажання отримати більше задоволення від життя [8, с.190-192]. Хоча в основі незадоволеності можуть лежати різні чинники, проте зазвичай це незадоволеність збільшенням ролі роботи і кар'єри у житті людини порівняно з усіма іншими життєвими цілями, особливо порівняно зі стосунками з родиною і друзями. Бажання витратити більше часу на сім'ю як правило виступає в якості сильного мотиву для багатьох дауншифтерів, у яких є діти. Поганий стан здоров'я також може бути мотиваційним фактором, що впливає на обрання такого стилю життя як дауншифтинг. Турбота про навколишнє середовище є одним з мотиваційних чинників дауншифтингу, особливо в США і Західній Європі.

Хоча перехід до дауншифтингу має зазвичай характер індивідуального досвіду, дослідники виявили певні закономірності. Особи, які роблять подібний вибір, як правило підкреслюють, що вони не «кидають» суспільства в цілому. Вони тією чи іншою мірою вносять зміни у свій стиль життя, у зв'язку з тим, що були незадоволені деякими аспектами свого попереднього життя. Багато людей, які стають дауншифтерами намагаються шукати підтримки у інших дауншифтерів і тому приєднуються до спільнот собі подібних людей. Ці групи забезпечують підтримку і почуття спільності, що допомагає їм «позбавити» себе від споживання, зазначає А.Етціоні [5, с.631]. Такі спільноти досить давно існують у Західній Європі, США та Австралії, і вже поширюються і на пострадянському просторі, зокрема такі спільноти є у Росії. Перехід до дауншифтингу зазвичай пов'язаний із труднощами. Зокрема виникають проблеми, які викликані скороченнями доходів, що в деяких випадках, стають суттєвими. Дауншифтери зазнають труднощів також у плані зміни стосунків з партнерами і членами родини.

Деякі дауншифтери вирішують переїхати до сільської місцевості, інші просто обирають менше чи дешевше місце проживання. Подібні зміни місця проживання людей дозволяють значним чином скоротити витрати. Саме переїзд до сільської місцевості є досить поширеним способом реалізації дауншифтингу для пострадянського простору та України зокрема. Представники дауншифтингу такого ґатунку охоче діляться своїм досвідом в мережі Інтернет - створюють власні сайти, ведуть блоги, присвячені змінам у їхньому житті.

У статті представлені результати дослідження проведеного у березні 2010 року, емпіричним об'єктом якого виступили жителі поселення дауншифтерів у Переяслав-Хмельницькому районі Київської області. Дане спроба вивчення стилезиттєвих практик дауншифтерів була реалізована за допомогою якісних методів, що пов'язано зі специфікою емпіричного об'єкта дослідження – невеликою кількісною чисельністю такої соціокультурної групи як дауншифтери та доволі обмеженим доступом до представників цієї групи. Стратегією дослідження було обрано кейс-стаді як традиційну стратегію дослідження для вивчення окремої спільноти; унікального об'єкту в сукупності його взаємозв'язків. У якості методу дослідження було використано метод глибинного інтерв'ю, а саме – лейтмотивного, у якому самим лейтмотивом

виступила зміна респондентами їх стилю життя, тобто перехід до дауншифтингу.

Основним параметром вибірки була приналежність до соціокультурної групи дауншифтерів. Цю приналежність можна розглянути з двох позицій – 1) об'єктивної - дауншифтерами слід вважати тих, хто здійснив добровільні, довгострокові зміни у стилі життя, засновані на зменшенні значущості доходів [9]; і 2) суб'єктивної - ідентифікація себе з представниками такого стилю життя як дауншифтинг. Щодо соціально-демографічних параметрів дауншифтерів, то за результатами досліджень К. Гамільтона у Великій Британії і Австралії, це здебільшого люди віком 30-40 років, які мають вищу освіту і є одруженими; досить поширеною є ситуація, коли змінити свій стиль життя вирішує саме подружжя [9]. Щодо розміру вибірки, то загальна кількість проведених інтерв'ю склала чотири. Був застосований метод «снігової кулі», коли перший знайдений респондент (за умов закритості вивчаємої групи – «ключова фігура»), формальні параметри якого задовольнили вимоги до емпіричного об'єкту дослідження, порекомендував наступних респондентів, представників тієї ж групи дауншифтерів, що й він сам. У ході проведення інтерв'ю був досягнутий поріг «теоретичної насиченості», тобто кожне наступне інтерв'ю не давало нічого нового, а було по суті повторенням вже відомих точок зору і кола проблем [10].

Інтерпретуючи дауншифтинг як сукупність стилежиттєвих практик, слід зазначити, що поняття стиль життя у свою чергу визначається у контексті соціології П.Бурдьє. Тобто стиль життя є квінтесенцією системи практик, які тісно пов'язані і безперервно повторюються в повсякденних проявах індивіда [11, с.165].

У межах вивчення стилежиттєвих практик дауншифтерів було розкрито причини обрання дауншифтингу як стилю життя, з'ясовано як дауншифтери оцінюють свій стиль життя та як його оцінює їх оточення та безпосередньо охарактеризовано стиль життя українських дауншифтерів. В основу характеристик стилю життя українських дауншифтерів було покладено показники стилю життя, які виділяє П. Бурдьє, а саме зайнятість, матеріальний стан, споживання, політичні погляди, релігійні погляди, здоров'я, освіта тощо. Отже, основні результати дослідження.

1. Життя до переходу до дауншифтингу. Рівень освіти дауншифтерів є високим, усі вони мають закінчену вищу освіту, яку здобули у вищих навчальних закладах м. Києва. Щодо кар'єри, то можна сказати, що респондентами був досягнутий високий кар'єрний рівень з відповідним соціальним статусом та матеріальною винагородою. Здебільшого респонденти оцінюють свій матеріальний стан як середній та заможний. Вони описують своє матеріальне становище як таке, що давало їм змогу не обмежувати себе у витратах. Проте також вони вказують, на те, що підтримка такого матеріального становища вимагала великої кількості робочих годин, і акцентують на відсутності часу на будь-що інше. Респонденти вказують на свою загальну незадоволеність життям, в основному через постійну зайнятість на роботі і шалений темп життя. За десятибальною шкалою (де «1» - цілком не задоволені своїм життям, а «10» – цілком задоволені своїм життям) вони оцінюють свою задоволеність життям на 2-4 бали.

2. *Причини переходу до дауншифтіngu.* Якщо говорити про передумови зміни стилю життя, то перш за все такою передумовою була незадоволеність життям та прагнення до змін. Виходом з такої ситуації незадоволеності і послужило рішення про зміну стилю життя, і перехід до дауншифтіngu. Респондентами у даному дослідженні виступали сімейні пари. Характерною рисою було те, що у кожній с пар один з партнерів був ініціатором переходу до дауншифтіngu і поступово переконував іншого прийняти таке рішення, хоча незадоволені своїм життям були обидва у подружжі. Щодо причин, які змусили респондентів зважитися на зміну стилю життя і перейти до дауншифтіngu, то це перш за все: «прагнення проводити більше часу з родиною», «незадоволеність роботою та прагнення до самореалізації» та «прагнення до більш здорового способу життя», також є присутніми «прагнення до менш матеріалістичного стилю життя» та «прагнення до більш збалансованого стилю життя».

3. *«Механізм» зміни стилю життя.* Загальний «механізм» виглядає наступним чином: прийняття рішення про переїзд → пошук варіанту для переїзду → підготовка і організація переїзду → переїзд. Перехід до дауншифтіngu відбувався поступово у декілька етапів. Як зазначає П.Тан, реальний процес зміни життя не може бути просто перемиканням з одного стилю життя на інший, це поступовий ґрунтовний процес зміни кількості робочого часу, доходу та споживання, такий перехід може тривати в цілому 1-5 років [12, с.159]. Говорячи про труднощі, що супроводжують такі зміни, респонденти наголошують на повній усвідомленості свого рішення переїхати. Вони зазначають відсутність труднощів як таких, вказуючи лише на складнощі організаційного характеру. Однак деякі респонденти все ж таки звертають увагу на труднощі особистого характеру, а саме на негативну реакцію оточуючих на їх рішення змінити свій стиль життя.

4. *Адаптація до нового стилю життя.* Адаптація до нового стилю життя відбувалася, за словами респондентів, досить легко. Труднощі, що виникали, як і у випадку з етапом переходу до нового стилю життя, носили суто організаційний характер.

5. *Соціальні зв'язки.* Зміна стилю життя була сприйнята оточуючими респондентів вкрай негативно, особливо з боку близьких родичів та друзів. Лише невелика частина попереднього оточення змогла позитивно чи хоча б нейтрально поставитися до таких змін. Самі дауншифтери аргументують таке ставлення оточуючих тим, що українське суспільство ще не готове прийняти такий стиль життя. Більша частина «старих» особистих зв'язків дауншифтерів обірвалася внаслідок зміни ними їх попереднього стилю життя. Ініціаторами розриву були не самі дауншифтери, а та частина їх оточення яка не змогла прийняти їх стиль життя після переїзду. Однак є і винятки, родичі та друзі, з якими респонденти продовжують підтримувати стосунки після переїзду. Також респонденти зазначають, що ті стосунки, які вони продовжують підтримувати починають носити інший характер. Істотно змінюється на краще якість спілкування, змінюється його зміст і характер. А на зміну того оточення, з яким дауншифтери втратили зв'язок, у них з'являються нові особистісні контакти - це здебільшого люди, які також є реальними або потенційними дауншифтерами,

або просто поділяють схожі погляди. Досить часто такі знайомства виникають через Інтернет мережу.

6. Соціокультурні характеристики нового стилю життя

6.1. Зайнятість. Досить часто дауншифтери не мають роботи у місті після переїзду. Однак все ж таки, такі випадки не є рідкістю, як правило, це або разові заробітки, або робота, яка займає мінімум часу і приносить максимум задоволення, але здійснення її є можливим в он-лайн режимі. Щодо їх щоденної зайнятості, то вона полягає у веденні типового сільського господарства – вирощуванням городини, доглядом тварин тощо.

6.2. Матеріальний стан. Щодо джерел прибутку, то такими є або та часткова зайнятість, про яку йшлося вище, або налагоджений на новому місці бізнес. Проте основною умовою є те, що такого роду зайнятість має приносити, перш за все, задоволення і не бути обтяжливою. При оцінці свого матеріального становища після переїзду респондентами спостерігається зворотна тенденція до тієї, що спостерігалася при оцінці матеріального становища до переїзду. Здебільшого респонденти оцінюють свій матеріальний стан, як досить невисокий, характеризуючи його як злидений чи бідний за об'єктивними показниками. Проте вони зазначають, що є абсолютно задоволеними подібним станом речей, та наголошують на зміні своїх споживацьких потреб та структури споживання в цілому.

6.3. Споживання. Основним пунктом у структурі споживання є продукти харчування. Респонденти купують ті продукти, які вони не в змозі виробити у межах свого господарства, наприклад, масло, цукор, сіль, крупи, чай, каву, хліб тощо. Одяг та взуття дауншифтери практично не купують, акцентуючи на тому, що за умов їх теперішнього стилю життя вони не є першою необхідністю. Сплачують за комунальні послуги, здебільшого за електроенергію. Щодо медичних послуг, то по мірі необхідності прагнуть їх отримувати у столиці, у тих лікарів, яких відвідували до переїзду. Також до витрат слід віднести окремі господарські потреби.

6.4. Дозвілля. Респонденти зазначають, що після зміни стилю життя саме поняття вільного часу для них істотно трансформувалося. «Вільним» є практично весь їх час, який вони присвячують тій діяльності, яка приносить їм задоволення. Однією з типових рис є відмова від телебачення, натомість респонденти є активними користувачами мережі Інтернет, присвячують свій час перегляду фільмів, читанню книг, іграм з дітьми, спілкуванню у межах своєї спільноти та поза нею.

6.5. Політичні погляди. Респонденти не виявляють жодної зацікавленості перебігом політичних подій як в Україні, так і в світі. Вказують, що відслідковують у новинах (які вони переглядають через Інтернет) лише найбільш глобальні світові події. У світлі того, що польовий етап дослідження проходив невдовзі після останніх президентських виборів, до гайду було включено питання щодо участі у цих виборах. Респонденти участі у виборах не брали і навіть практично не слідували за перебігом передвиборної боротьби.

6.6. Релігійні погляди. Щодо релігійних поглядів, то дауншифтери не вважають себе релігійними людьми, і до інституту церкви та питання віри в цілому ставляться досить скептично.

6.7. *Здоров'я*. Стосовно стану здоров'я можна сказати, що всі респонденти зазначають його помітне поліпшення після переїзду. Вони безпосередньо пов'язують це із проживанням у більш чистій екологічній зоні, вживанням якісної питної води та екологічно чистих продуктів харчування, помірними фізичними навантаженнями, достатньою кількістю сну та відсутністю стресу.

6.8. *Самоосвіта*. Респонденти зазначають, що після переїзду вони мають для самоосвіти достатню кількість часу, якої вони зовсім не мали проживаючи у місті. Здебільшого це читання літератури, яка пов'язана з колом їх інтересів.

7. *Задоволеність новим стилем життя*. За десятибальною шкалою (де «1» - цілком не задоволені своїм життям, а «10» – цілком задоволені своїм життям) дауншифтери розташовують себе між найвищими сходинками – дев'ятою та десятою, вони виказують цілковите задоволення своїм теперішнім життям, пов'язуючи це з тим, що нарешті вони займаються тим, до чого прагнули, проводять час із своєю родиною та вважають свій стиль життя більш збалансованим і гармонійним.

8. *Плани на майбутнє* Говорючи про свої плани на майбутнє, дауншифтери окреслюють перспективи подальшого розвитку свого господарства, розбудови чи ремонту будинку, народження дітей.

Висновки. Дауншифтинг є стилем життя людей, які відмовляються від пропагованих суспільством цінностей, на зразок, матеріального добробуту та досягнення кар'єрного успіху, на користь життя заради себе та своєї родини. Перехід до такого стилю життя здійснюється за рахунок добровільних довгострокових змін, які реалізуються шляхом зменшення рівня зайнятості та відповідно прибутків, заради збільшення кількості вільного часу. І хоча дауншифтинг є інноваційним соціальним проявом, проте такі стилезиттєві практики є вже досить поширеними у західних суспільствах, і на сьогодні простежуються тенденції їх розповсюдження на пострадянському просторі, зокрема і в Україні, що актуалізує подальші розвідки та дослідження цього явища на вітчизняному терені.

Література

1. Сообщество дауншифтеров России. О дауншифтинге [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.downshifting.ru>
2. Nelson M.R., Paek H.J., Rademacher M.A. Downshifting Consumer - Upshifting Citizen? An Examination of a Local Freecycle Community [Text] / M.R.Nelson, H.J.Paek, M.A.Rademacher // The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science. – 2007. – P.141-156.
3. Levy N. Downshifting and Meaning in Life [Text] / N.Levy // Ratio. – 2005. - № 18. – P. 176-189.
4. Hamilton C., Mail E. Downshifting in Australia. A sea-change in the pursuit of happiness [Electronic resource] / C.Hamilton, E.Mail // The Australia Institute. - 2003. – Mode of access: <https://www.tai.org.au/documents/downloads/DP50.pdf>
5. Etzioni A. Voluntary Simplicity: Characterization, select psychological implications, and societal consequences [Text] / A. Etzioni // Journal of Economic Psychology. - 1998. - № 19. - P.619–643.
6. Schor J.B. Voluntary Downshifting in the 1990s [Text] / J.B.Schor // Power, Employment, and Accumulation: Social Structures in Economic Theory and Practice. - NY, 2003. – P. 66–79.
7. Juniu S. Downshifting: Regaining the Essence of Leisure [Text] / S. Juniu // Journal of Leisure Research. - 2000. - № 32. – P 69.
8. Craig-Lees M., Hill C. Understanding Voluntary Simplifiers [Text] / M. Craig-Lees, C. Hill // Psychology & Marketing. – 2002. -№ 19. - P.187-210.

9. Hamilton C. Downshifting in Britain. A sea-change in the pursuit of happiness [Electronic resource] / C.Hamilton // The Australia Institute. - 2003.- Mode of access: https://www.tai.org.au/documents/dp_fulltext/DP58.pdf
10. Семенова В.В. Качественные методы: введение в гуманистическую социологию [Электронный ресурс] / В.В.Семенова. –М., 1998. – Режим доступа: <http://socioline.ru/node/402>
11. Бурдые П. Практический смысл [Текст] / П.Бурдые. – СПб., М., 2001. – С.165.
12. Tan P. Leaving the Rat Race to Get a Life: A Study of Midlife Career Downshifting [Text] // Doctoral thesis. - Melbourne: Swinburne University of Technology, 2000. – P.17-19.

УДК 316.334.4

Кишкань А. І.

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, аспірантка

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДОЇ ОСОБИ В ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ПЕРІОД

Стаття присвячена з'ясуванню сутності одного із найскладніших явищ особливості правової культури молодшої особи в трансформаційний період. Розкриваються основні поняття культури, правової культури, її структуру та взаємодію між компонентами цієї структури. Всебічний аналіз структури правової культури дозволяє встановити, що саме аксіологічне, цілісне бачення правової культури дозволяє більш чітко відокремити її від інших близьких та взаємопов'язаних з нею категорій, таких, як правова діяльність, механізм правового регулювання. Правова культура — це система правових цінностей, що створюються під час розвитку суспільства і зосереджують в собі досягнення світової юридичної культури.

Ключові слова: культура, правова культура, молода особа, особистість.

Статья посвящена выяснению сущности одного из самых сложных явлений особенности правовой культуры молодой особы в трансформационный период. Раскрываются основные понятия культуры, правовой культуры, ее структуру и взаимодействуют между компонентами этой структуры. Всесторонний анализ структуры правовой культуры позволяет установить, что именно аксиологическое, целостное виденье правовой культуры позволяет более четко отделить ее от других близких и взаимосвязанных с ней категорий, таких, как правовая деятельность, механизм правовой регуляции. Правовая культура — это система правовых ценностей, которые создаются во время развития общества и сосредотачивают в себе достижение мировой юридической культуры.

Ключевые слова: культура, правовая культура, молодая особа, личность.

The article is devoted fastenings of essence of one of the most difficult phenomena of feature of legal culture of young person in a transformation period. Open up basic concepts of culture, legal culture, its structure and co-operate between the components of this structure. The comprehensive analysis of structure of legal culture allows to set that exactly axiological, integral vision of legal culture allows more expressly to dissociate it from other near and associate with it categories, such, as legal activity, mechanism of the legal adjusting. A legal culture is the system of legal values which are created during development of society and concentrate in itself achievement of world legal culture.

Keywords: culture, legal culture, young lady, and personality.

Актуальність дослідження. Зумовлена тим, що процес формування правової культури молодшої особи в трансформаційний період є досить